

E-book

VERSIE DECEMBER 2020

 **Duurzaam
Kantoor**
ZORGZAAM / SPAARZAAM / WERKZAAM

“Jij wilt duurzaam en zorgzaam werken!”

Ondernemingen vestigen steeds meer aandacht op een fijne en duurzame werkomgeving. De typische werkdag van 9 tot 17h in een grijs kantoor is niet meer de standaard. Een combinatie van kantoorwerk, thuiswerk en coworking wordt de norm.

Steeds meer mensen kiezen ook voor een baan waar ze zich geïnspireerd en gewaardeerd voelen. Zij willen “goed bezig” zijn, ook voor de maatschappij. “We willen best meewerken aan de klimaatuitdagingen. Maar welke acties, producten en diensten zijn werkelijk duurzaam? En hoe betaalbaar en gebruiksvriendelijk zijn ze?”

Inspiratie en waardering is belangrijk op kantoor

Bij Duurzaam Kantoor gingen wij op zoek naar de beste oplossingen, handige tips en “werkzame” maatregelen voor jullie werkomgeving.

Denk hierbij aan thema's als: IT, energieverbruik, water, inrichting, gezond werken, schoonmaken en afval. Voor elke uitdaging vonden wij een (lokale) oplossing.

In dit e-book werken wij met voorbeeldcases om de materie inzichtelijk te maken en om te laten zien welke impact elke actie heeft. We gaan hierbij uit van een kantooromgeving met 10 werknemers. Wij geloven natuurlijk niet zomaar dokter Google. De voorgestelde producten zijn door ons uitgetest. De leveranciers zijn persoonlijk gecontacteerd en alle data en bronnen zijn gedubbelcheckt.

Interesse om op een overzichtelijke manier alle mogelijkheden voor jouw werkplek te ontdekken? Contacteer ons dan voor een [officescan](#).

Inhoud

IT-materiaal	5
Elektriciteitsverbruik.....	6
Water.....	7
Inrichten.....	8
Gezond werken	9
Sanitair en schoonmaken	10
Afvalbeheer	12
Hybride werken	12
Ga jij mee aan de slag?.....	14
Duurzaam en lokaal: alle inspiratie bijeen	15
Podcasts.....	16
Boeken.....	16
Geraadpleegde bronnen.....	16
Uitgewerkte cases.....	17

**Hoe maak ik mijn kantoor
klaar voor de toekomst?
En wat levert dit mij en
mijn omgeving op?**

01 IT-materiaal

Laptops, printers, gsm's, ... niet weg te denken uit ons (thuis)kantoor. Ook hier kan je bewust kiezen voor **een prijsbesparing en een lagere impact op het milieu.**

“Bit by bit naar een duurzaam IT-beleid”

1 “Is het nodig om in elke situatie een nieuw toestel aan te kopen?”

Nee. Zo kan een grondig nazicht of nieuwe batterij de levensduur van je toestel met een paar jaar verlengen. Voor elke laptop of smartphone kan je voor minder dan 75 euro een batterij vinden.¹ Bovendien heeft deze vaak nog een hoger vermogen dan de originele.

CONCRETE TIP

Vervang de batterij & laat oude apparaten ophalen voor recyclage.

2 “Nieuw, tweedehands of refurbished?”

Wil of moet je toch van toestel veranderen, kies dan voor een ‘refurbished’ toestel. Dit zijn gereviseerde apparaten met dezelfde kwaliteitsgarantie als een nieuwe laptop of smartphone. Het grote verschil met tweedehands is hierbij dat gereviseerde toestellen op een X-aantal punten worden getest. Herstellingen gebeuren met originele onderdelen en je krijgt 1 tot 2 jaar garantie. Sommige aanbieders zijn voorzien van het nieuwe keurmerk **“quality certified”**: kwaliteit gegarandeerd!² Bovendien kost een refurbished toestel gemiddeld 25 tot 50% minder dan een nieuw.

¹ [ReplaceDirect](#).

² Het keurmerk geldt momenteel voor iPhones, MacBooks, iPads en professionele Windows computers (situatie op 18/11/2020).

³ Reuters, 2008.

3 “Wat doe ik met mijn oude toestel?”

De grondstoffen uit je toestel zijn erg gewild op de recyclagemarkt. 1 ton mobiele telefoons levert 20 keer meer goud op dan 1 ton gouderts.³ Bekijk dus zeker of er nog oude apparaten in de opslag of bij de werknemers thuis liggen. Verzamel deze op het werk en laat ze ophalen voor hergebruik of recyclage.

Case 10 werknemers en ‘nieuwe’ laptops/smartphones

7 werknemers hebben problemen met hun laptop en overwegen een nieuw toestel, 3 werknemers hebben een nieuwe smartphone nodig. We vergelijken 2 situaties: nieuwe toestellen kopen en maximaal inzetten op herstel en hergebruik.

15.260 euro
(7 x nieuwe laptop)

1.440 euro
(3 x nieuwe iPhone SE)

16.700 euro
2.575 kg CO2

435 euro
(5 x nieuwe batterij en onderhoud)
3000 euro
(4 x refurbished laptop)

537 euro
(5 x refurbished iPhone SE)

3.972 euro
1.277 kg CO2

INSPIRATIE

MICROFORCE en MEDIA-MONSTER - refurbished laptops en smartphones
PUC en ECUBEL - tweedehands ICT hardware, kopen en verkopen, herstellingen
OUT OF USE - haalt hardware op bij bedrijven, focus op hergebruik & recyclage
RECYCA - haalt hardware en cartridges op, focus op recyclage

02 Elektriciteitsverbruik

Elk kantoor draait op elektrische apparaten. Wij inspireren jou alvast met enkele tips om de energierekening van jouw kantoor te doen dalen **zonder in te boeten aan comfort.**

“WIST JE DAT...”

het gemiddelde energieverbruik van een laptop een derde lager is ten opzichte van een vaste computer?⁴ En wist je dat in stand-by of sluimerstand je toestel

CONCRETE TIP

Schakel de automatische stand-bystand in.

nog behoorlijk wat energie verbruikt?

- o PC uit of in sluimerstand: 5 tot 10 kWh.
- o PC in slaapstand, 1/3 van normaal verbruik: tot wel 200 kWh.
- o Laptop in slaapstand, 1/3 van normaal verbruik: 50 tot 100 kWh.

Bij korte pauzes zet je je toestel best automatisch in slaapstand (bij Windows is dit via *instellingen* → *energiebeheer en slaapstand*). Daarnaast is er nog een zuinigere optie: de sluimerstand. Hierbij verbruikt je computer zo goed als geen energie, hij start wel iets langzamer op (in ong. 10 sec. vs. de 2 sec in slaapstand). Deze stel je in via *Configuratiescherm* > *Hardware en geluiden* > *Energiebeheer* > *Systeeminstellingen (Windows)* en > *'Systeemvoorkeuren'* > *'Energiestand' (Apple)*. Afhankelijk van het toestel kan je tot 30 euro per jaar besparen door hem volledig uit te schakelen aan het einde van je werkdag. Het volledige sluipverbruik vermijden van een vaste PC doe je via een eenvoudige (en goedkope) stekkerdoos met aan-uitschakelaar.

⁴ Een **desktop** die 8 uur per dag draait verbruikt bijna 600 kWh en heeft een CO₂-uitstoot van 175 kg per jaar (luidsprekers en printer inbegrepen). 9 bomen moeten hiervoor 1 jaar groeien. Een **laptop** die 8 uur per dag draait, verbruikt tussen 150 en 300 kWh per jaar. De CO₂-uitstoot hiervan is tussen 44 en 88 kg (Energids; 2020).

Meer weten?

Op infotalia.com kan je jouw sluipverbruik berekenen.

Op Energids vind je alles over energiebesparing.

Op samenklimaatactief.be vind je een handig stappenplan met verschillende maatregelen.

Een van de kernexpertises van Duurzaam Kantoor is **gedragsverandering**. Wij helpen jou dus graag bij het bewustmaken van (elektriciteits)verbruik van jouw collega's. Met enkele doordachte maatregelen boeken we al snel resultaat. Zo maken wij gebruik van *nudging*: het creëren van duwtjes in de goede richting. *Kijk op pagina 15 voor onze leeslijst.*

03 Water

Waarom sleuren we nog met waterflessen als het blauwe goud gewoon uit de kraan stroomt?

“WIST JE DAT DRINKWATER...”

CONCRETE TIPS

1. Installeer tappunten met gekoeld kraanwater om je medewerkers meer te laten drinken
2. Maak gebruik van glazen kannen met (gekoeld) kraanwater bij vergaderingen.
3. Voeg bruis of een extra smaakje toe via siropen.

gewoon uit de kraan komt? Door over te schakelen van flessenwater naar kraantjeswater kan een gemiddeld gezin tot 200 euro per jaar uitsparen.⁵ Uit eigen testen blijkt dat kraanwater tot wel 100 keer goedkoper is dan flessenwater. Kraanwater is bovendien een gezonde oplossing, want het wordt streng gecontroleerd (op wel 60 parameters). Tenslotte vermijd je ook de impact van het transport. De productie, verpakking en het transport van plastic flessenwater bijvoorbeeld zorgt voor 300 keer meer CO₂-uitstoot dan voor dezelfde hoeveelheid kraanwater.⁶ Soms zien we op de werkvloer grote waterflessen van 18 liter. Dit vermijdt aanzienlijk het aantal PET-flesjes maar ook hierbij wordt water getransporteerd. Is dat echt nodig?

⁵ AquaFlanders, 2019.

⁶ Footprint Integrated Approach, University of Siena, 2009.

ROBINETTO

Een watertap voor aansluiting op leidingwater, altijd gekoeld en optie voor bruisend water. Incl. slimme meter voor het bijhouden van het waterverbruik.

ORDAL en SARU SODA

Siropen om zelf frisdranken te maken.

Case 10 werknemers die gekoeld kraanwater via een tap drinken i.p.v. uit een waterkoeler op fles.

340 – 475 euro
eenmalige aankoop

20 tot 40 euro
per maand

100 – 300 x meer
CO₂ uitstoot

380 – 525 euro
eenmalige aankoop

0,15 tot 0,32 euro
per maand

Kijk op de laatste pagina van dit e-book voor een uitgewerkte versie van deze case.

04 Inrichten

Hier geven wij inspiratie over het indelen van jullie kantoorruimte. “Welke kies ik en welke impact heeft dit (op onze portemonnee en onze CO2-uitstoot)?” Je vindt hier kantoorafscheidingen van drie lokale producenten: een modulaire, een refurbished en een groene wand.

JUUNOO

Dit zijn modulaire wanden. 3 keer sneller op te zetten of te verplaatsen dan een ‘normale’ wand. Perfect voor tijdelijke ruimtes of het steeds anders willen indelen van jouw gebouw.

NNOF

De zithoeken van Nnof, genaamd Mr Focus, bestaan uit hoge akoestische wanden, opgebouwd uit gerecupereerd materiaal. Deze zijn gevuld met hennepgras en mousse. Ze zorgen voor een betere akoestiek op kantoor. Vermijd met deze aanschaf 83 kg CO2.

The Greening Company

De slimme groene wanden zijn verbonden met het internet waar ze data ophalen met betrekking tot de lokale temperatuur, UV-straling en luchtvochtigheid. Op basis daarvan zorgen ze voor luchtzuivering en de ideale luchtvochtigheid in een ruimte.

05 Gezond werken

Bij Duurzaam Kantoor hechten wij veel belang aan zorgzaam werken. De voordelen van gezonde medewerkers zijn jullie waarschijnlijk al bekend: het team is productiever en alerter. Een zorgzaam kantoor is een mix van verschillende factoren. Denk hierbij aan **beweging, voeding, zithouding, mentale gezondheid,**

“WELKE STAPPEN HEBBEN WIJ AL GEZET?”

Onze favoriet om het stilzitten te doorbreken is het **zit-sta bureau** (zonder elektriciteit, met een handslinger -> beweging!). Daarnaast installeerden wij de app **Workrave** op onze laptops, *total nineties style*. Workrave geeft een melding wanneer een actieve (mini)pauze aangeraden is, inclusief enkele simpele stretchoefeningen. Werken jullie met laptops? Koop dan zeker een **verstelbare laptopstandaard** (incl. extra toetsenbord) om een goede werkhouding mogelijk te maken. Het is een ergonomische hoofdwet dat beeldschermen op ooghoogte moeten staan: ga (letterlijk) niet gebukt onder je werk.

Het is hierbij van groot belang dat je jouw collega's informeert waarom deze veranderingen belangrijk zijn. Wat zijn de effecten van een wisselende en goede werkhouding? En waarom is het belangrijk om soms een scherpauze te houden?⁷ Wij helpen jullie graag verder met het inzichtelijk maken van de vele voordelen van zorgzaam werken.

⁷ Met het geven van deze info zijn mensen sneller geneigd hier werk van te maken. Wees daarnaast niet terughoudend in het maken van enkele afspraken.

CONCRETE TOOLS

- ✓ Zorg voor zit-sta-bureaus
- ✓ installeer de app 'Workrave'
- ✓ koop verstelbare laptopstandaarden + toetsenborden + ergonomische muizen.

ZIT-STA-BUREAU

Binnen 1 min. op gewenste hoogte.

FELLOWES

Ons favoriete laptopstandaard.

WORKRAVE

Gratis pauze-software. Doorbreekt schermtijd.

Bewegingsdrichock

Geheugensteuntje, te vinden op gezondleven.be

“Telewerken, op je gezondheid!”

Telewerken zorgt, ook in normale tijden, voor een fijne afwisseling. Blijf ook thuis denken aan die minipauzes, een goede werkhouding en voldoende beweging. Telewerk is bovendien duurzaam: in januari 2020 deed 33% van de Belgen aan telewerk.⁸ Uit een eerder onderzoek van FOD Mobiliteit in 2018 bleek al dat **17% telewerken** zorgt voor **5% minder woon-werkverkeer**.

⁸ Telewerken.be, nov. 2020.

06 Sanitair en schoonmaken

Je handen hygiënisch wassen, dat kan met minder water! En hoe kan schoonmaken nog duurzamer? We geven hieronder enkele eenvoudige tips met een onmiddellijke impact op de duurzaamheid van jouw kantoor.

“MEER HYGIENE MET MINDER”

CONCRETE TIP

Ga na of innovatieve oplossingen zoals straalregelaars of schoonmaakcapsules bij jou op kantoor gebruikt kunnen worden.

Water besparen bij sanitaire voorzieningen heeft nog heel wat potentieel. Zo kan het gebruik van straalregelaars het waterverbruik tot 86% verminderen.⁹ Of installeer een doorstroombegrenzer¹⁰, waarmee het water beperkt wordt tot 7 l/min. Beide zijn gemakkelijk te installeren op elk type kraan aan de wastafel. Een andere oplossing met onmiddellijk resultaat: de watertoevoer van de kranen een stukje dichtdraaien.

Milieuvriendelijke schoonmaakmiddelen zijn inmiddels goed ingeburgerd. Een vernieuwing op schoonmaakgebied zijn wateroplosbare capsules. Deze geconcentreerde capsules vermijden onnodig plastic afval en nemen niet veel plaats in.

⁹ Het normale verbruik van een kraan is ong. 10 l/min, een straalregelaar verbruikt 1,38 l/min.

¹⁰ Een doorstroombegrenzer is een ring van kunststof die aan het einde van een kraan wordt geplaatst. Hierdoor verbruikt de kraan minder water in een bepaalde tijd dan een kraan zonder doorstroombegrenzer. Ondanks dat er minder water doorstroomt, blijft de kracht van de straal hetzelfde.

¹¹ Handleiding ecologisch schoonmaken, Greentrack Gent, 2015.

¹² Deze zijn te verkrijgen bij elke leverancier die jouw schoonmaakproducten levert. Sommige systemen zijn hightech en kunnen worden aangesloten op de waterleiding.

Bij het gebruik van schoonmaakmiddelen wordt gemiddeld 40% afgeweken van de juiste dosering.¹¹ Overleg met je schoonmaakpersoneel en gebruik doseersystemen.¹² Vertel altijd waarom de organisatie waarde hecht aan mogelijke veranderingen en vraag om feedback.

Case kantoor dat straalregelaars installeert aan de wastafels van de toiletten

In de rechterkolom zien we het effect van het installeren van de Helix straalregelaar, in waterverbruik, klimaatimpact en kosten voor watergebruik.

10 l/min

7.357 l/jaar

2,5 kg CO2/jaar

31,6 euro/jaar

VS.

1,38 l/min

3.670 l/jaar

1,25 kg CO2/jaar

15,8 euro/jaar

Kijk op de laatste pagina van dit e-book voor een uitgewerkte versie van deze case.

INSPIRATIE

ALTERED NOZZLE – mistkranen

KUDZU en Eco-logisch.be – webshops met duurzame producten zoals doorstroombegrenzers

ECOPODS – wateroplosbare capsules, zelf water toevoegen

BIOORG – een apparaat dat de ruimte ontsmet en de luchtkwaliteit verbetert

vermijden | verminderen | hergebruiken | recycleren

07 Afvalbeheer

Thuis is het scheiden van afval een normale zaak. Op kantoor kan het echter nog beter. Wist je dat afvalscheiding in bedrijven wettelijk verplicht is?¹³ Maar we worden vooral blij van het vermijden van afval. Met deze tips kan je onmiddellijk aan de slag.

“HOE VERMIJD JE AFVAL OP KANTOOR?”

Inventariseer hiervoor eerst de afvalstromen in jullie kantoor. Welke zijn te vermijden? Kan de frisdrankautomaat vervangen worden door een watertap (gekoeld + bruis) met siropen? Is een papierloos kantoor mogelijk?

“WIST JE DAT...”

volgens de DAV (Dienst Administratieve Vereenvoudiging) het ganse proces van facturatie op papier 4,44 euro kost, terwijl dit voor een factuur als bijlage bij een e-mail slechts 2,02 euro is? Bij een volledige omschakeling naar digitaal daalt de prijs nog meer: 1,20 euro.¹⁴

Bij het overschakelen naar digitale facturen of facturen als e-mailbijlage creëer je naast lagere kosten ook een minder grote milieu-impact. Per pak van 500

CONCRETE TIP

Vraag aan al je leveranciers en partners om voortaan hun facturen digitaal te verzenden. En ga zelf ook voor 100% digitale facturatie.

A4-velletjes dat je niet gebruikt, vermijd je rechtstreeks 1,5 kg CO₂. Ook de impact van de omslag en de verzending vallen weg. Vraag aan al je leveranciers en partners om voortaan hun facturen digitaal te verzenden.

Afval dat je niet kan vermijden, behandel je met liefde! Sorteren op kantoor helpt jouw medewerkers actief te laten bijdragen aan het ‘redden’ van grondstoffen. Eenvoudig en correct sorteren? Plaats afvalstations op strategische plekken¹⁵. Verwijder daarna de individuele vuilnisbakjes op kantoor. Zorg er zeker voor dat de gehele logistieke keten van het afval goed geregeld is, van het ledigen van de vuilnisbakken tot het overladen in de juiste rolcontainer.

Case kantoor dat overstapt naar papierloos factureren

per post

100 stuks:
444 euro

1000 stuks:
4440 euro

per mail

100 stuks:
202 euro

1000 stuks:
2020 euro

¹³ Artikel 4.3.2, Vlarema, Vlaanderen.

¹⁴ Een digitale factuur kan vanuit het geautomatiseerde systeem van de leverancier elektronisch worden verwerkt in het systeem van de klant. Dat in tegenstelling tot een papieren factuur of een e-mail met een factuur als pdf-bijlage. Handmatige verwerking van een digitale factuur is dan niet meer nodig.

¹⁵ Een afvalstation is een set afvalbakken van de aanwezige fracties.

INSPIRATIE

HERMES - tool voor elektronische facturatie
ECOSMART, GLASDON, CALIPAGE en KINGBELGIUM - efficiënte afvalstations voor elk soort kantoor
DE SORTEERWINKEL - duidelijke en gratis signalisatie voor op afvalstations.

08 Hybride werken

Ook na 2020 zal thuiswerken een grote plaats blijven innemen. Maar dat maakt kantoren allerm minst overbodig. Het doet bedrijfsleiders nadenken over een gezond evenwicht, het "hybride werken".

“HOE COMBINEER JE KANTOOR EN THUISWERK?”

In functie van de taak die je moet uitvoeren, kies je de locatie. Thuis kan je geconcentreerd werken, mails verwerken, teksten schrijven, etc. Op kantoor komt dan meer het overleg, brainstormen en ontmoeten naar voren.

Kantoorruimtes worden meer dan ooit een ontmoetingsplaats, waar de verbondenheid met de collega's en de bedrijfscultuur wordt versterkt. Gewoon kunnen bijpraten tijdens de lunch of bij de koffie is van groot belang voor het mentale welzijn van de werknemers. Gebouwen kunnen daarbij ook anders ingedeeld worden, met samenwerkrumtes en enkele flexibele individuele werkplekken. Zo komen de troeven van een kantoor nog meer naar voor: de sociale cohesie, de informele gesprekken, brainstorm-mogelijkheden en de ergonomie¹⁶.

CONCRETE TIP
Creëer van jouw kantoor een ontmoetingsplaats en richt ook de thuishkantoren op een ergonomische manier in.

Tegelijk moet de werkplek thuis ook goed uitgerust zijn, zowel technisch als ergonomisch. Want bij thuiswerk duiken vaker rug- en nekklachten op, ergernis door een trage internetverbinding etc. Het bedrijf kan voor zijn werknemers zorgen via een maandelijkse vergoeding voor thuiswerk, indien nodig/gewenst het bestellen van ergonomische meubels en het creëren van een virtuele koffiecorner (bijv. Yammer of Slack). Benieuwd naar duurzame thuiswerkpakketten voor jouw medewerkers? Contacteer ons voor de mogelijkheden op maat.

Ook wordt er bij het hybride werken meer nagedacht over mobiliteit: iedereen wil blijven inzetten op "minder onderweg zijn". Je kan als bedrijf bijvoorbeeld kiezen voor een flexibel mobiliteitsbudget. Dit kan elke werknemer zelf invullen met bijvoorbeeld een fietsleasing, busabbonnement, treinabbonnement, (kleine) wagen, deelwagens, deelsteps of een combinatie hiervan.

Waarom een jaarabonnement bij De Lijn nemen als er regelmatig thuis wordt gewerkt?

Als bedrijf kan je een saldo aan sms-tickets kopen. Die kunnen jouw medewerkers dan flexibel gebruiken.

¹⁶ JOBAT, nov 2020

Ga jij mee aan de slag?

Wil jij weten waar jouw (thuis)kantoor op dit moment staat op vlak van duurzaamheid? Wij van **Duurzaam Kantoor** werken een traject op maat uit. De eerste stap hierin is een **officescan**. We doen een analyse ter plekke en bevragen de kantoorverantwoordelijke en gebouwbeheerder. Met de daarna verkregen adviezen ben je voor **100% op de hoogte** en weet je welke stappen je kan zetten naar een toekomstgerichte, inspirerende werkplek. Wij ontzorgen jullie van een lange zoektocht naar **oplossingen, producten en diensten**.

“Wij brengen duurzame oplossingen naar de werkvloer, maken de impact helder en halen iedereen mee aan boord”

Wil je deze info op een inspirerende manier overbrengen naar jouw collega's of werknemers? Duurzaam Kantoor biedt **officesessies** aan. Deze workshops of webinars zijn op maat van jouw organisatie. Hierin behandelen we elk onderdeel van de kantoorwerking, reiken we werkbare oplossingen aan en geven we de impact naar milieu en portemonnee weer.

Je kan ons bereiken op **+32 468 58 07 29** of mail naar info@duurzaamkantoor.be. Klik [hier](#) om verder te gaan naar de website (www.duurzaamkantoor.be).

Tot binnenkort!

Groeten, het team van Duurzaam Kantoor

Petra, Stijn en Indra

Duurzaam en lokaal: alle inspiratie bijeen

Klik op de leveranciers en organisaties voor meer informatie.

IT

[MICROFORCE](#) en [MEDIA-MONSTER](#) - refurbished laptops en smartphones

[PUC](#) en [ECUBEL](#) - tweedehands ICT hardware, kopen en verkopen, herstellingen

[OUT OF USE](#) - haalt IT-materiaal op bij bedrijven, focust op hergebruik, recyclage en demontage

[RECYCA](#) - haalt IT-materiaal en cartridges op, focust op recyclage

Verbruik

[INFOTALIA](#) - sluiptverbruik berekenen

[TOPTEN](#) - vind hier energiezuinige apparaten

[BOLT](#) - deelplatform voor groene en lokale stroom

[Mijngroenestroom.be](#) - verkrijg meer informatie over jouw huidige energieleverancier

Dranken

[ROBINETTO](#) - watertap voor kraanwater

[ORDAL](#) en [SARU SODA](#) - siropen voor frisdranken

[RAY AND JULES](#) - klimaatneutraal geroosterde Fairtrade koffiebonen koffieapparaten,

[BIOCO](#) - biologische koffiebonen in een ecologische verpakking

Inrichten

[2ECOSALES](#): verkoop van tweedehands bureaumateriaal

[ONBETAALBAAR](#) en [NNOF](#) - hergebruiken zo veel mogelijk van jouw eigen (oude) kantoormeubilair voor een nieuwe inrichting.

[JUUNOO](#) - modulair wandsysteem

[DE KRINGWINKEL](#) - doneren en aanschaffen van meubilair

[THE GREENING COMPANY](#) - installeren een groene levende wand.

[ECOWORKS](#) - sterk in zwembijvers, groendaken en groengevels.

Gezond

[ALBEKA](#) - refurbished zit-sta bureaus

[PAUZESOFTWARE](#) - enkele voorbeelden voor (gratis) pauzesoftware

[Gezondwerken.be](#) - deze website raden wij aan om meer informatie over gezond werken te verkrijgen.

Sanitair

[OXIWATERJET](#), [KUDZU](#) en [Eco-logisch.be](#) - waterbesparende tools zoals doorstroombegrenzers

[ECOPODS](#) - wateroplosbare capsules, zelf water toevoegen

[BIOORG](#) - dit ontsmet de ruimte en verbetert de luchtkwaliteit

Afval

[ECOSMART](#), [GLASDON](#), [CALIPAGE](#) en [KINGBELGIUM](#) - efficiënte afvalstations voor elk soort kantoor

[DE SORTEERWINKEL](#) - duidelijke signalisatie, gratis, te verkrijgen.

[BILLIT](#) - e-facturatie voor bedrijven en ondernemers

[REDOPAPERS](#) - nieuwe papierproducten gemaakt van oud papier

Podcasts

Dit zijn enkele podcasts die ons alvast inspireren op het vlak van duurzaamheid en positivisme:

- Activer l'économie circulaire; Circulab; *de circulaire economie*.
- Behavioral Grooves; Kurt Nelson en Tim Houlihan; *gedragsverandering (stechnieken)*.
- Green leaders; Duurzaam Bedrijfsleven; *duurzame ondernemers*.
- Het product dat de wereld verandert; OVAM; *inspirerend ecodesign*.
- The Green Quest; BNR nieuwsradio; *duurzame innovaties en grote bedrijven met concrete groene ambities*.
- Tomorrow People; Lennart Schoors en Mei Van Walleghe; *voorbeelden van Europese producten/diensten die voor een betere toekomst zorgen*.

Boeken

Deze boeken inspireren ons:

- De verborgen impact; Babette Porcelijn; 2016
- Duurzaam Facility management; Mieke Pieters; 2015
- Tien klimaatacties die werken; Pieter Boussemare; 2018
- Het grote gevecht: & het eenzame gelijk van Paul Polman; Jeroen Smit; 2019
- Lokaal en circulair werken aan de toekomst; VVSG; 2020
- Nudge, naar betere beslissingen over gezondheid, geluk en welvaart; Richard Thaler; 2015
- Ons feilbare denken op het werk; betere beslissingen en minder denkfouten; Chantal van der Leest; 2018

Geraadpleegde bronnen

- André Maria, L. S. (2019). *Resource and environmental impacts of using second-hand laptop computers: A case study of commercial reuse*.
- AquaFlanders (2019). *Campagne ikdrinkkraanwater*.
- DAV (Dienst Administratieve Vereenvoudiging). (2013). *Rapport elektronische facturatie en het elektronisch archief*.
- Energids (2020). *Hoeveel verbruikt een computer? En hoeveel CO2 vertegenwoordigt dat?*
- Farys. (2018). *Folder kraantjeswater*.
- Greentrack Gent (2015). *Handleiding ecologisch schoonmaken*.
- Jobat. (2020). *Baanbrekende werkgever '21*
- Reuters (2008). *Urban miners look for precious metals in cell phones*.
- Techniek Nederland (2020). *Keurmerk Refurbished*. Opgehaald van www.technieknederland.nl/kennisgebieden/consumentenelektronica/keurmerk-refurbished
- Test-Aankoop. (2017). *Dossier refurbished Test Aankoop - okt 2017 - Nr 623 Vlaanderen is Milieu*. (sd). Opgehaald van <https://www.vmm.be/waterloket/de-waterfactuur/de-prijs-van-water>
- University of Siena (2009). *Footprint Integrated Approach*.
- Vias institute en de FOD Mobiliteit en Vervoer (. 2020). *Enquête september 2020 bij 1500 werkenden; opgehaald van .* www.telewerken.be/in-cijfers#belgie

Uitgewerkte cases

Onze cases zijn uitgewerkt en berekend in de periode juni-oktober 2020. Contacteer ons voor meer inzicht in de gehanteerde eenheidsprijzen en milieuberekeningen.

IT

Case 10 werknemers IT-materiaal

7 nieuwe laptops: 15.260 euro, indien HP Elitebook 840 G3.
3 nieuwe smartphones: 480 euro indien iPhone SE 64 gb.
4 refurbished laptops: 3.000 euro, indien HP Elitebook 840 G3 van Microforce. 3 refurbished smartphones: 537 euro van Greenware.
Per laptop co2-uitstoot: 320 kg. Vermeden CO2-uitstoot per refurbished laptop: 69 kg. Per smartphone co2-uitstoot: 45 kg.
Vermeden CO2-uitstoot per refurbished smartphone: 13,50 kg.

Water

Case 10 werknemers die gekoeld kraanwater via een tap drinken

De waterflessen worden elke 1 à 2 weken vervangen.

Eerste situatie: waterkoeler met fles:

Aankoop en installatie waterkoeler: 340 euro tot 475 euro
Maandelijkse kosten: 20,32 euro voor 2 flessen van 18 liter, tot 40,64 euro voor 4 flessen van 18 liter..

Tweede situatie: waterkoeler met leidingwater:

Aankoop en installatie waterkoeler: 380 euro tot 525 euro
Maandelijkse kosten leidingwater: 0,15 euro (36 liter) tot 0,32 euro (72 liter).
Totale besparing per maand: van 20,17 tot 40,32 euro.
Totale besparing per jaar: van 242,04 tot 483,84 euro.

¹⁷ 4 liter per dag per persoon x 10 werknemers x gemiddeld 185 kantoordagen per jaar.

Sanitair

Case kantoor die straalregelaars installeren

Het verbruik met een normale wastafelkraan is 10 l/min. Het verbruik met een “Helix” straalregelaar is 1,28 l/min. We gaan in ons duurzame kantoor uit van 4 keer handen wassen per dag in de toiletruimte, met tussen de 5 en 10 seconden waterverbruik per keer. We rekenen met 165 kantoordagen per jaar.

Situatie zonder straalregelaar:

1 liter per 5 sec, 4 liter per dag per persoon, 7357 liter per jaar voor het ganse team¹⁷.

Situatie met straalregelaars:

0,18 liter per 8 sec., 0,72 liter per dag per persoon, 1663 liter per jaar voor het ganse team.

Met een prijs van 0,043 euro per liter kraanwater kost de situatie zonder straalregelaars per jaar 31,6 euro. Met straalregelaars kost de situatie per jaar 7,15 euro.

Totale besparing in 1 jaar: 24,45 euro.

Milieuwinst: 5.694 liter water vermeden.

Afvalbeheer

Case verzendmethode facturen

Factuur als e-mailbijlage (2,02 euro): 202 euro tot 2.020 euro
Papieren factuur van (4,44 euro): 444 euro tot 4.440 euro
1 ton (1000 kg) CO2 is 300kg standaard papier.¹⁸ Een pak papier met 500 vellen A4 betekent 2,5 kilo gewicht.
Totale vermeden: 242 tot 2420 euro.
Milieuwinst: 2 tot 17 kg CO2 vermeden.

¹⁸ [Syndesmo](#)

A black and white photograph of a man walking up a wide staircase. The staircase has two main sections, each with a set of steps. The steps are marked with motivational text. The man is walking on the left set of steps. The text on the steps reads: 'I WANT TO CLIMB THE STAIRS TO FITNESS'. The man is wearing a dark shirt and jeans, and is carrying a bag. The background shows a modern building interior with glass railings and other people in the distance.

**Je carrière zit toch al in de lift,
neem gerust de trap!**